

שבועות פרק שלישי שבועות

כה.

עין משפט גר מצוה

ב א מיי פ"א מהלכות
שבועות הלכה ב סמנ
לאוין רלנ טו"ע י"ד
סמנ רלנ טו"ע א:
ב א מיי פ"ג מהלכות
מדרס הלכה א סמנ
לאוין רמנ טו"ע י"ד
סמנ רלנ טו"ע א:
ב א מיי פ"ה מהלכות
שבועות הלכה א סמנ
לאוין רלנ טו"ע י"ד
סמנ רלנ טו"ע א:
ב א מיי פ"ז מהלכות
שבועות הלכה א סמנ
לאוין רלנ טו"ע י"ד
סמנ רלנ טו"ע א:
ב א מיי פ"ט מהלכות
שבועות הלכה א סמנ
לאוין רלנ טו"ע י"ד
סמנ רלנ טו"ע א:

אלא כי קתני מידי דהיייל אמירי דבר ממשא ב'. תימה דצוקף
מכות (דף עב. וס) דקאמר וליחשב נמי כגון דלמר שבועה
שלא אחרוש ציו"ט ודחיק לנימנר האי תנא לית ליה איסור כולל
ולשני כי הכא דלא קתני מידי דהיייל אמירי דלאו בר ממשא וי"ל
דעדיפא מיניה משני התם:

חומר בנדרים שהנדרים חלים על
דבר מצוה בדבר הרשות.
צ"ב דנדרים (דף ע"ג) נפקא לן
מדכתיב לה' וברש מקטת נזיר (דף
ה. וס) דרשינן מיין ושכר זיזר
לאסור יין מזהו כיון הרשות ותימה
תרי קראי למה לי הא איתקוש
נדרים וזירות אהדי צריש מקטת
נדרים (דף ע"ג) וי"ל צריש דזירות
אוסר כל יין עליו לנדר חיל אין
מזהו כיון הרשות אבל נדרים שאינו
אוסר עליו אלא המנוה כגון סוכה
ושופר ולולב ותפילין אימא דלא
חייל ואי כתיב נדרים ה"ל לפי שאוסר
המנוה עליו אבל צמיר שאוסר עצמו
על היין לא חייל נדרים וי"ל גופייהו
כשאוסר עצמו הסוכה לא חייל:

מה שאין כן בשבועות. צרק ב'
דנדרים (דף ע"ג) פריך מ"ש
נדר דכתיב כי יזור נדר לה' שבועה
נמי הכתיב או השבע שבועה לה'
ומשני הא דלמר ישיבת סוכה עלי
הא דלמר שלא אשב צכוכה משמע
דנדרים לפי שאוסר סוכה על עצמו
ראוי שיחול הנדר שאוסר הסוכה עליו
כקרנן וסוכה אינה מנוה לעשות
מזהו אבל שבועה שאוסר עצמו על
הסוכה אין השבועה חלה דמשועבד
הוא לעשות מזהו ותימה א"כ מה
חומר יש נדרים מנשבעה שבועה
נמי חיילא כה"ג כי אמר ישיבת סוכה
עלי שבועה עליה חלה חפלא עליה
דצאמר חפלא עליה חלה נמי שבועה
דלמר דנדרים (דף ע"ג) וצ"ב
ד' נדרים (דף ע"ג) גבי שבועה שוא
צאומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי
שבועה אס לא ראיית גמל פורח
צאור והדלמר צריש נדרים (דף ע"ג)
אידי דמנא נדרים דמיסתק חפלא
עליה תנא נמי חרמיס דמיסתק
חפלא עליה ולאפוקי שבועה דלמר
נפשיה מן חפלא היינו דהוי נמי כה"ג
דאסר נפשיה מן חפלא אבל נדרים
וחרמיס אינן אלא צענין דמיסתק
חפלא עליה וי"ל דהיינו חומר נדרים
דככל ענין דחל על דבר הרשות חל
על דבר מנוה דהיינו כשאוסר חפץ
על עצמו אבל כשאוסר עצמו על
החפץ אינו חל אפי' דצבר דקונים
כשאומר קונס גופו על החפץ דקונס
היינו כקרנן ולא שייך על עצמו אבל

בשעת קאמר. הא דלמר' דבר שזדונו לאו לא קתני בשעת
הוא דלמר' ושבועת ציטוי חטאת היא: **וליס** זיה משא. שאינן
ושלא אינן שהינה אין זה משא: **שאווק** צרוק לים לא גרסי'
הכא: **בתני'** אחד נדרים של אחרים. כדמפרש שמתן פלוני
כו': **שאיין** צהן ממש. תרי גווי
משמע שאין צהן ממש כגון שינה
ומשמע שאין צהן הייה כגון שאזרוק
צרוק לים: א"כ. דדייקת להרע או
להטיב אין לי כו': **מריבוי** הסכוב.
לכל אשר יצטא ויקרא [ה. גמ' הנדרים
חלים על דבר מנוה. קונס סוכה
שאי עושה לולב שאני נוטל אסור
ובנדרים מפרש טעמא צפרק וחלו
מותרין (דף ע"ג): **מה** שאין כן
בשבועות. כדמתן צמתני' [ה. וי"ל לה
לקמן (דף ע"ג). מקראי: נדר אינו
חל על השנייה כגון קונס שאני יין
דקונס לשון הקדש הוא וחמאי
ליחול הקדש אבל קונס עיני
בשינה חל אפי': **מלקין** אומר.
משום שבועת שוא דדבר שא"כ
הוא ומשנבע יתמה לשקר. אלמא

לאו שבועת ציטוי הוא דקתני וישן
לאלתר: **ליסיס** בנכא. זרוק פלוני
או לא זרוק אין זה שבועת ציטוי
אלא שבועת שוא שהרי אין פלוני
צדוהו לזרוק ולא לזרוק: **רצ**
כר"ע. דמחייב בלשבע: **ושמואל**
כרבי ישמעאל. דמחייב ליה [רקן]
לנכא: **אליבא** דר' **ישמעאל** **ל"ע**
לא פליגי כגון קונס דבר מנאי
הוא דלא מחייב ליה רצ אליבא
דכרי ישמעאל וליתא לפלוגתא
דכרי ושמואל אליבא כדמפרש
ואזיל: **כי** פליגי דכר"ע פליגי ולא
כגון רצ אבל דכר"ע פליגי ולא
דשמואל כמנאי דכר"ע פליגי
ליה שמואל וכל שכן לר' ישמעאל:
ד'.

שאיין ו**שלא** אישן: איני (ד'
ימים מלקין אותו וישן לאלתר התם דאמר ג' הכא דלא אמר ג':
שאזרוק צרוק לים ו**שלא** אזרוק: איתמר (שבועה שזרק פלוני צרוק לים
ושלא זרק רב אמר ר' חייב ו**שמואל** אמר פטור רב אמר ר' חייב איתיה
בלאו והן ו**שמואל** אמר פטור ליתיה בלהבא לימא בפלוגתא דר'
ישמעאל ור"ע קא מופלגי רתנן ר' **ישמעאל** אומר אינו חייב אלא על
העתיד לבא שנאמר להרע או להטיב אמר לו ר"ע א"כ אין לי אלא
דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין בהן הרעה והטבה
מנין אמר לו מריבוי הכתוב אמר לו אם ריבה הכתוב לכך ריבה הכתוב
לכך רב דאמר כר"ע ו**שמואל** דאמר כר' **ישמעאל** אליבא דר' **ישמעאל** כולי
עלמא לא פליגי השתא מילתא דאיתא בלהבא לא מחייב עליה רבי **ישמעאל**
לשעבר מילתא דליתא בלהבא מיבעיא כי פליגי אליבא דר"ע רב כר"ע
ושמואל אמר עד כאן לא מחייב ר"ע התם לשעבר אלא מילתא דאיתא
בלהבא מחייב ר"ע לשעבר אבל מידי דליתיה בלהבא לא לימא בפלוגתא
דכרי

שבועה בכל ענייני שבועה אינה חלה על דבר מנוה כדבר הרשות דהיינו כשאוסר עצמו על החפץ ורבינו אלחנן תירץ צ"ב ר"י דשבועה
אפי' כשאומר ישיבת סוכה עלי שבועה אסר נפשיה מן חפלא לשון שבועה לא שייך אלא על עצמו וקונס לא שייך אלא על החפץ
שאוסר על עצמו כקרנן ולכך חלה נמי שבועה על השינה דלמר נפשיה עליה אבל צבר אסר שינה עליו ואין זה ממש וצ"ב
דנדרים (דף ע"ג) מסיק רבינא דנדרים נמי חלים מדרבנן על דבר שאין צו ממש והשתא אחי שפיר הא דלמר צריש נדרים (דף ע"ג)
לאפוקי שבועות דלמר נפשיה מן חפלא ור"מ מפרש דלקמן (דף ע"ג) וצ"ב ד' נדרים (דף ע"ג) לא מיירי שאמר לשון זה יאסרו עלי
בשבועה אלא הי"ק כשאומר לשון ש"י שבועה אוסר פירות עליו ומיירי שאומר שבועה שלא אוכל פירות וצרוו צפריס ל"ג שבועה אבל
אמר יאסרו שבועה אינו כולו אפי' צבר הרשות משום דלמר חפלא עליה והשתא נמי יחול חומר נדרים מנשבעות: **א"י** ו**הא"ר**
יוחנן. למאי דס"ד השתא דלעולם קאמר תימה דמקשה ליה צריש פירקין (דף ע"ג) גבי שבועה שאוכל ושלא אוכל וי"ל דגבי אכילה
ליכא למיטעי דלעולם קאמר ולא הוצרך התנא לפרש דלאלתר קאמר א"כ התם נמי שייך שפיר לעולם כגון שנשבע על ככר שלפניו:
ושמואל דאמר כר' **ישמעאל**. וא"ת והא לעיל קאמר שמואל טעמא משום דליתא בלהבא וי"ל דאין זה מדברי שמואל אלא הש"ס
מפרש כן אליבא וכענין זה יש צכמה מקומות צ"ב: **רב** דאמר כר"ע. הק' ה"ר עורא הנצי"ל דהשתא רצ דרש
ריבוי ומיעוטי ובהגוזל קמא (צ"ק דף ע"ג) סבר רצ כר"מ דלמר אומרים צעדים הרי שכן לפניך דאין נגולים כמקרקעי ומאן דאית
ליה דעבדים כמקרקעי דרש כללי ופרטי כדמוכח לקמן צ"ב שבועת הפקדון (דף ע"ג) ובהגוזל צמרא (צ"ק דף ע"ג) וי"ל דאית ליה
שום מיעוט דממעט עצדים כדפרשיית לעיל צ"ב: (דף ע"ג ד"ה ר"ע):

(א) רש"ל מ"ו, (ב) ג' נ"ג.
כא. (תמורה ג' ג'). א נדרים
ג: (ט) חוספתא נדרים
פ"א, (ד) יבמות ק"ב: נדרים
טו. סוכה ג, (ה) [קמן]
מט: (ו) גופייהו [כשאוסר]
עלמו על הסוכה לא חייל.
כ"ל רש"ל, (ז) [ג'ל פקדן]
דף קט"א, (ח) [נ"ע חוס' וימא]
מ: ד"ה ושהו ומוס' צ"ק
יט. ד"ה רב אמי וי"ל.

תורה אור השלם

1. או נפש כי השבע
לבטא בשפתים להרע
או להטיב לכל אשר
יבטא האדם בשבעה
וְעַלְמָם מִמֶּנּוּ וְהָאֵלֹהִים יָדָע
וְאֶשְׁמַע לְאַחַת מֵאַלְהֵי:
ויקרא ה' ד'
2. בתוך תתן לו ולא ירע
לְבָבְךָ בַּחֲתוּךָ לֹא יִבְגְּלֶנּוּ
הַדָּבָר וְהָאֵלֹהִים יִבְרְכֶךָ
אֲלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂי וְיִבְרַךְ
מִשְׁלַח יָדְךָ: דברים טו י

מוסף רש"י

שנאמר להרע או
להיטיב. אוכל להטיב לא
אוכל להרע, משמע את
עלמו והוא היין לכל דבר
שזואו כן ולא להטא,
להרע או להטיב להטא
משמע (ע"ד ב. ב.)
שהנדרים חלים על
דבר מצוה. שבר אמר
קונס שאני עושה סוכה, או
קונס שאני מניח תפילין כל
עליו הנדר ואם עשה קס
ליה בגל תל (נדרים יג.)
מה שאין כן בשבועות.
שאיין נשבעין לנטל את
המנוה, דמשבע ועומד
מהר סיני הוא לקיים
ולכהיל על חלה שבועה עליה
דאין שבועה חלה על
שבועה (שם). על דבר
שאיין בו ממש. כגון
דבור שאין צו ממש (שם).
מלקין אותו. משבע
לשון ומשעה שילת
שבועה מפיו הרי הוא
נשבע על העמוד של ארץ
שואו של זבב. שחף על על
דבר שחי אפסר, ומתן
לקמן ט"ז. דהיינו שבועת
שוא ומייבס על זדוהו
מכות וכגון שהתרו בו
(סוכה ג.) או: לאלתר
מלקין אותו שישן, הואיל
דנדר צבר שאין יכול
לעמוד בו (נדרים טו.).

רבינו הגנאל

שבועה חיילא אמירי
דלאו בר ממשא הוא.
כגון שאזרוק צרוק
ליים ושלא אזרוק א:
פ"א, אחד דברים של
עצמו ואחד דברים של
אחרים [אין יש בהם
ממש וכי. ת"ר חומר
בנדרים שהנדרים חלים
על דבר מצוה כדבר
הרשות שאין כן
בשבועה. חומר בשבועות
שהשבועות חלות על
דבר שאין בו ממש
כדבר שיש בו ממש מה
שאיין כן בנדרים: **פ"ב**
שאין פלוני ושלא אתן
אוקימנא בנשבע ליתן
מנהג עשיר. אבל ליתן
צדקה לעני מושבע מהר
סיני הוא שנאמר בתוך
תתן לו ואין שבועה
חלה על שבועה. שאיין
שלא אישן כו'. אוקימנא
בנשבע שלא ישן פחות
מג' ימים. אבל הנשבע
שלא יישן ג' ימים
מלקין אותו וישן לאלתר:
שאזרוק צרוק לים ושלא
אזרוק כו'. אתמר שבועה
שזרק פלוני צרוק לים
ולא זרק. שביעה שלא
זרק וזרק. רב אמר
חייב דהא איתא בלאו
הן. ושמואל אמר פטור
דהא ליתא בלהבא. פי'
ליתיה בורוק. כלומר
אינו יכול לכופ חבירו
לזרוק צרוק לים (המלח)
מיכן ולהבא. ואיתנין
לאוקמי חלוקתם בחלוקת
רב ישמעאל ור' עקיבא
ולא עמדה. ואסיקנא
כי פליגי אליבא דרבי
עקיבא רב כו' עקיבא
ושמואל אמר לך כי קא
מחייב ר' עקיבא לשעבר
במירו דאיתיה להבא אבל
במירו דליתיה להבא לא
מחייב אלא בפלוגתא

(א) ע"י רש"י.